H Ř Í V A

Josef Tomáš

napsáno v Melbourne, 1998 - 1999

Hříva

Josef Tomáš

Melbourne 1998

PAMÁTCE MÉHO OTCE

Domů … Domů?

Zdeně Vedralové

Napsalas mně,
že bych si měl vzpomenout
na ten kousek světa na okraji Čech,
kde jsme se oba, nedaleko sebe
a skoro ve stejný čas, narodili.

Tys tam prožila celý svůj život,
pro mě však je všechno tak daleko a dávno,
že vlastně nic už nemůže být tak,
jak to bývalo, když myslel jsem si,
že to zůstává a že to zůstane
i tam venku všechno nadosmrti tak,
jak to zůstávalo, nezměněné, v mé paměti.

Domov … Můj domov! …
Ale co je to vlastně, co takto nazýváme?
Kdysi jsem říkával: ‚Krajina a řeč,
zakořeněné v květináči mládí‘ —
dvě z prvních skutečností vnímání,
vykrystalizovaných z maminčiny lásky.
Co z nich ale zbylo? … Nic!
Jako z mé maminky, která
taky už dávno dávno není …

Vždyť pohleď na ten rodný kraj!
Tam, kde se dřív každé jaro rozzářil
třešňovými sady,
čoudí teď z komínů opršelých domů,
a kde nás každý podzim
čerstvě posečenou loukou vyzýval,
abychom zkusili dohonit dálku,
dřív než nám zmizí za obzorem,
tam všude je teď zasypán anebo vydlážděn.

Též napolo mrtvý les je tam;
a vyasfaltovaná cesta napříč přes něj.
A mnohem méně ptáků, jak se zdá,
když jenom tu a tam se ozve
nesmělé zapípání odtamtud,
odkud to dříve na všech stranách hrálo
virtuózním zpěvem!?

A co řeč? … Stud mi zabraňuje vyslovit,
co se to s ní, vždy tak povznesenou, stalo.
Stojí tu teď sice zkroušeně a plná studu,
ještě donedávna však se tu nabízela
jak prodejná děvka, výstředně ustrojená
do nestydatých šatů frází. Ó, jak blábolila!
Jak naparovala se. Jak dokazovala,
že slova jsou na tom mnohem líp,
když zůstávají bez myšlenky …

A ty mě tam voláš?! … Nazpátek tam,
kde pro mě, jak vidíš, nic už nezbylo?
Přitom jsi tak jistojistě přesvědčena,
že někde v sobě musím přece najít
trochu cítění s tím koutkem světa,
kde to pro nás oba, bez naší vůle,
jednou dávno všechno začalo.

Jak bych ale mohl říci ne — tobě?!
Vždy tak plné úcty k rodné řeči.
Vždy tak nadmíru udivené
nádherou barevné krajiny i barevných pláten.
Hlavně však — tolik plné plné hudby!
Vždyť tyto tři múzy života to jsou,
co nám občas a zcela nečekaně dovolí
štěrbinkou udivení zahlédnout
tu druhou — tajemnou a krásnou — stranu bytí.

A tak se vracím domů —
blíž a blíž představami prostoru,
hloub a hloub nazpátek časem,
až se před mým vnitřním zrakem objeví
ono jedinečné místo na Zemi,
kde to pro nás oba všechno začalo.
Náš domov! …

Jako doma u maminky

Nepamatuji se, jak jsem nejprve
jen nahmatával, chutnal, cítil.
Ale muselo to být přenádherné
zcela poslepu a bez slyšení
být tak těsně těsně u maminky.

Jak mohl bych si to též pamatovat,
když jsem tehdy neměl ještě paměť!

Zato teď, pod ní, v oněch hlubinách,
z nichž občas, jak podzemní řeka,
se nečekaně prudce vyvalí
vše zaplavující odplavující vzrušení —
tam to musí stále ještě být!

Neboť co jiného, nežli právě toto
tak jistojistě vede pokaždé
mou ruku, nos i jazyk,
když se zavřenýma očima a beze sluchu
se něžně přeněžně dotýkám
tolika okouzlujících míst
na milované milující ženě.

Proto se k ní tak rád a znovu znovu tulím:
abych aspoň na chvíli se mohl cítit tak,
jak jsem se cítíval
kdysi dávno — doma — u maminky.

Boženka Svatošová

Byla mladá, vlastně ještě dítě,
ale pro mě už dospělá,
neboť víc než o hlavu vyšší
a o šest let starší, než jsem byl já,
do školy ale vždy jenom na skok,
protože chudoba tehdy
byla denním chlebem mnohých,
a tak děvčátko, sotva odstavené
od prsu, bylo vzápětí odstaveno
od panenky, a to v tak rychlém sledu,
že nemělo ani čas si zastesknout
nad takovou nenahraditelnou ztrátou.

Hra na maminku s živou sestřičkou
nebyla vlastně vůbec žádná hra,
protože ona se starala přesně tak,
jak to odkoukala od své matky.
Vozila kočárek sem a tam
po pavlači zalité světlem a vzduchem,
pohupovala ho přitom a celou dobu
děvčátku buď povídala, nebo mu zpívala,
a když nakonec usnulo, postavila ho
do chladné a stinné chodby domu
a znovu a znovu mě šeptem napomínala:
„Pepíčku, nemluv tak nahlas,
nevykřikuj, děťátko bude plakat,
když ho probudíš.“ A tak byla vlastně
maminkou dvou dětí, když obě
skutečné maminky byly neustále pryč,
ta její v továrně a ta moje na poli …

Tak mladá byla a už umírala.
Z jednoho dne na druhý
se mi ztratila. Bylo to pro mě,
jako by mi zlý chlapec-osud
vytrhl nejmilejší obrázek z knížky.
Dlouho pak, dlouho pokaždé,
když mně ráno otevřelo den
a já běhal sám po chodbě a po pavlači,
mi chyběla. Pamatuji se,
že jsem se několikrát ptal: „Kde je Boženka?“
„Ale copak jsi to už zapomněl?

Boženka přece umřela na spálu.“

Umřela … To slovo bylo tak obrovské
pro můj mladý rozum, že až do dospělosti
jsem se potom neustále strachoval,
že se nedožiju příštího léta.
Ale když jsme se večer modlili:
„Anděle boží, strážce můj,“
dlouho jsem si vždy přitom
představoval Boženku
jako svého strážného anděla.

Červená a modrá

„Jdeme do lesa,“ pronese tatínek
větou téměř holou. Asi proto,
že něco takového málo znamená
pro dospělého člověka … Ale pro mne-dítě?! …
… Zdalipak dokážu vůbec najít slova,
která budou dost barevná, vzdušná, rozprostraněná,
aby dostatečně vytlumočila onu dvojitou čáru,
která se po té větě okamžitě rozběhla
z domu až tam … Tam! …

Dvojitá čára … Ta nápadnější její část
je červená, tlustá, nepřerušená,
označující jako na mapě, kudy jdeme.
Nejprve sestoupíme Kobylím dolem,
v Bezděkově přejdeme po lávce říčku,
tu pak chvilku sledujeme proti proudu
a už rychle stoupáme hlubokým úvozem,
aby nám nahoře zbylo sdostatek času
na vychutnání pestrobarevné nádhery
doširoka dodaleka rozbíhajících se polí a luk —
toho našeho ‘zemského ráje to na pohled’,
jak mně tatínek na onom místě
nikdy nezapomněl připomenout.

Nad tou červenou čárou a pod ní a kolem ní,
klikatě — tu plně, tu přerušovaně —
tancuje modrá. Hnedle ztratí se,
hned zas objeví se zčistajasna někde,
kde by ji nikdy nikdo nečekal …

Ó ty červená čáro tatínkovy chůze!
Tak zřejmě pevná a cílevědomá;
s jistotou a bez váhání vždy směřující tam,
kde něco roste, vadne, dozrává.
Pokaždé, když dojdeme, se tatínkova dlaň
začne hned plnit plodinami lesa:
ostružinami, borůvkami, malinami;
nebo zas jindy si s sebou přináší
motyku, lopatu, krumpáč, rýč,
aby vydoloval i ten nejrozeklanější pařez.

Ta modrá čára — to jsem já,

jak poletuji jako motýl kolem tatínka,
a jak ve svých představách proběhnu
nejmíň desetkrát tu celou cestu sem a tam,
a to ještě dřív, než vůbec vykročíme z domu.
Přitom jsem nejenom ve všem, ale i vším:
například vlakem, co dýmá a píská v dálce,
i jeho strojvedoucím nebo topičem,
též krajinou, svažující se nazpátek za nás,
i balónkem-žluťáskem houpajícím se nad ní;
později zas hrozivou temnotou lesa
i strachem z ní a z příšer skrytých v ní.
V Prvních či Druhých dolech, když dorazíme,
už nemám strach. Tam se stanu na chvíli potokem,
na chvíli zas loďkou, co bezpečně proplouvá
všemi zákruty a peřejemi, až dorazí k moři,
o kterém z tatínkova vyprávění vím jen to,
že je lesklé, obrovské, neomezené;
asi něco jako na zem spadlé nebe.

Ó ty zázraku ztotožňování se!
Ty samozřejmosti úplného ztotožnění!
Vždyť je to, jako by si podstata stvoření
usilovně přála aspoň na chvilku ještě uchovat
trochu ze své jednoduché nevinnosti …

Náš pan prezident

Nejprve ho uvidělo dítě.

Vysazené na ramena tatínka,
vysoko nad vzrušeným davem
mávalo praporkem, neboť
mu řekli:„Mávej, mávej!
Pojede okolo pan prezident.
Byl na inspekci pevností,
aby se ujistil, že síly Zla
opravdu neprojdou. Neprojdou!“

A tak, když konvoj aut přejížděl kolem
a všichni mávali a křičeli: „Sláva! Sláva!
— Ať žije náš statečný pan prezident!“,
dítě mávalo a křičelo s nimi,
a jako oni všichni
mělo pana prezidenta moc rádo,
protože on se o nás tolik obává,
protože on se o nás tolik stará,
protože on nás tolik ochraňuje …

Podruhé ho zahlédl chlapec.

To bylo o sedm let později
na českotřebovském nádraží,
neboť pan prezident se navracel,
po letech exilu v Londýně,
do vlasti vlakem přes Moskvu.

A zase všichni mávali praporky,
a všichni křičeli:„Sláva! Sláva!
— Ať žije náš statečný pan prezident!“
A tak chlapec mával a křičel s nimi,
a jako oni všichni
měl pana prezidenta moc rád,
když on se o nás tolik obával,
když on se o nás tolik staral,
když on celou tu dobu v Londýně
ve dne v noci přemýšlel o tom,
jak by nás osvobodil od sil Zla …

Po třetí ho zahlédl mladý muž.

To už mu bylo skoro patnáct,
a nebylo to ani u silnice,
ani na nádraží to nebylo,
nýbrž jen v krátkém záběru aktualit
na plátně choceňského kina.

Pan prezident už nebyl prezident;
vypadal tam spíš jako trosečník,
vyplavený ze ztroskotané lodě Čech
na pustý ostrov své prezidentské vily.

A v tom kině nikdo nemával,
nikdo nekřičel:„Sláva! Sláva!
— Ať žije náš statečný pan prezident!“
Většinou mlčeli, někteří plakali,
jen sem tam se jich pár škodolibě ušklibovalo
nad tím, jak síly Zla nakonec přece zvítězily,
přestože se on o nás tolik obával,
přestože se on o nás tolik staral,
přestože nás znovu a znovu ujišťoval,
že nás ochrání před každým zlem.

A mladý muž, i když mu tehdy
nebylo ještě ani patnáct, si pomyslel,
pod jakým to nešťastným seskupením bludných hvězd
se ten náš pan prezident musel narodit,
když té zemi a těm lidem v ní,
o které se on vždy tolik obával,
o které se on vždy tolik staral,
které on neustále tolik ochraňoval,
přesto vždy přinášel jen zkázu za zkázou.

I jemu, i všem nám buď nakonec milostiv,
Pane, neboť většinou nevíme, co činíme …

Těchonín

Kdy a jak se tatínek vrátil z vojny,
která byla rozpuštěna dřív,
nežli začala, to si nepamatuji.
Byl jsem s maminkou u strýčka v Mostku,
protože maminka byla v šestém měsíci,
a tak chtěla být daleko od města,
dřív než vypukne ta hrozná válka.

Trochu si ale ještě vzpomínám
na návštěvu u tatínka v Těchoníně.
Muselo to být někdy koncem srpna.
Všechno tam bylo tmavě zelené:
smrkový les po obou stranách kamenité cesty,
jež se mi zdála, že nás dovede až do nebe;
též uniformy vojáků ve sroubené budce
před závorou, za kterou se už nesmělo dál,
a tak jsme tam čekali a čekali,
až jsem konečně uviděl tatínka,
jak sestupoval usměvavě z kopce
a byl též celý zelený, uniforma i výložky,
a maminka byla celá uslzená,
a plakala pak celou cestu ve vlaku
a ještě doma, skoro každý den …

Strýček se vrátil před obědem.
Seděl mlčky v kuchyni na židli,
soustředěně a svědomitě
si pomalu odmotával ovínky
a stále beze slov si pak namáčel
uchozené nohy v oprýskaném lavoru.
Pamatuji se též, jak nakonec řekl,
že šli celou noc a že byli všichni smutní,
protože se museli vzdát bez boje.

Kdyby to bylo ale dopadlo jinak,
zůstala by tam mladá válečná vdova
s jedním sirotkem a jedním pohrobkem,
jako se to stalo v mnoha jiných zemích,
které se přesto odhodlaly nevzdat …

O Dušičkách

Domov dospělého člověka a domov dítěte
jsou dvě zcela rozdílné věci.

Dospělý člověk jsem teď já, když si vzpomínám,
jak, ještě dítě, jsem o Dušičkách jezdíval
s maminkou a s tatínkem do Brandýsa na hřbitov.

Vidím je oba, jak nesou květiny a věnce,
jak potom rozžíhají kahánky a svíčky
na hrobu s kamenným lemováním,
a později též na dvou třech hrbolcích,
už sotva znatelných v omrzlé trávě.

Chvíli tam s nimi postojím
v modlitbě mezi dvěma křížky:
jeden na čelo, druhý na hlínu,
modlím se však spíš zvukem řeči
a vůněmi podzimního vadnutí
nežli obsahem slov — očenášjencinanebesích …

Pak už ale každou chvilku odbíhám,
jednou v představě, po druhé po nohách tam,
kde nalevo hned za vrátky hřbitova
je malý hrobeček s malým pomníčkem
a malým obrázkem děťátka-batolátka …

Já, teď dospělý, jsem se neustálým opakováním naučil
pouštět rychle z mysli všechno, čemu není vyhnutí.
Já, stále dítě, zůstávám dodnes ohromen-ochromen
tou nepochopitelností smrti děťátka.

Válka

Byla válka. Dnes bych řekl —
byla to velká a hrozná válka,
ale tam to tehdy bylo
pouze víc vlaků, které projížděly
dnem i nocí směrem na východ,
a v nich spousta rozesmátých, zpívajících,
vykřikujících německých vojáků.

O čtyři roky později
to byl zase vojenský lazaret
ve škole, uzavřené už od zimy,
a zafáčovaný voják v okně
mi ukazoval čokoládu,
pak mi podal peníze a cizí řečí,
které jsem se však za pět let
už dost naučil, mě žádal,
abych mu donesl z trafiky cigarety.

A byl to též polní kurát,
který byl ubytován na faře,
takže jsem ho já-ministrant dobře znal,
a který den co den, téměř bez výjimky,
doprovázel rakev za rakví
na nově založený vojenský hřbitov.

Z toho všeho nezbylo teď nic.
Hřbitov s pohřbenými vojáky je zaorán,
kurát je prý pochován v Kolíně nad Rýnem,
a chlapec? … Kdo je ten chlapec,
který nyní ve mně prožívá
tu celou válku mnohem víc
než tenkrát, když v ní žil? …

Pohřební kapela

On v tom nic *morbidního* neviděl.
Vždyť ani nevěděl, že takové slovo existuje.
On, chlapec-dítě, který pokaždé,
jakmile zaslechl hrát pohřební kapelu,
nebyl už víc k udržení.

Pohřby tehdy chodívaly z domu.
Třikrát pokřižovat rakví práh
a pak už s hudbou do kostela
a s hudbou dál dolů k mostu,
přejít a zahnout proti řece
a po stu dvou stech metrech
doleva, svahem vzhůru na hřbitov.

„K mostu jde strážník a od mostu já,“
vysvětloval mamince, když konečně odhalila,
kam on to vždy náhle odbíhá
a není pak hodinu dvě k nalezení.

A tak pokaždé, sotva jen zaslechl pohřební hudbu,
seběhl co nejrychleji k mostu a čekal …
A pak, tak jak to odkoukal od strážníka,
si to vykračoval v pomalém důstojném rytmu
padesát kroků před průvodem.

Vše bylo tehdy pro něho ještě hra.
Od svítání do soumraku se vjem a představa
slévaly v jeho hlavě v jedno, a ráno a večer k tomu
si kamarádsky podávaly ruku s nočním snem.

Ještě nezačal být vztahovačným.
Ještě všechno vnější bylo jeho součástí,
a tak smrt neměla nad ním ještě žádnou moc.

Proto se teď chlapec-stařec snaží odosobnit:
aby znovu neměla smrt nad ním žádné moci.
A z daleké pradaleké hloubky jeho paměti
mu k tomu v nádherném pomalém rytmu vyhrává
venkovská pohřební kapela.

Spolužák

Takové nic. Jen okamžik.
Pár slov pouze, a prohozených jen tak,
a tedy o ničem, přesto však,
jako by tam na dláždění zůstal
natrvalo vybílený kruh
se žlutou Davidovou hvězdou.

Byl jedním z nás. Neodlišoval se
od nás ničím. Narodil se tu
a stejně jako my byl tady doma.
Jako jeho otec a jeho dědeček
a pradědové kdoví do kolikátého kolena.

Až jednoho dne ho označili! …

Byl to jen okamžik, a přece
zůstal ve mně jak semínko,
které tenkrát vítr-čas zafoukl
do prázdné škvíry v mé paměti.
Léta tam leželo jak mrtvé, zapomenuté,
až právě teď — a vůbec nevím proč! —
vyklíčilo ve mně v údiv.

Jsou to otevřená ústa bez hlasu.
Tichá, skromně vyčítající žaloba.
Stížnost, jak mohlo se to stát,
že po tom rozhovoru téměř o ničem
(tak jak se desetiletí vlastně pořád baví)
mohu já být ještě stále tu, zatím co on
nejen že na druhý den potom
nepřišel do školy, ale ztratil se nám,
jako by se po něm země slehla.

Hříva

Je válka.
Někde snad skutečná,
pro mě však doposud jen
jakoby z druhé ruky.
Je léto a jsou prázdniny.
Chodím s tatínkem skoro každý den
na pařezy a soušky
do Druhých a Třetích dolů.
Ale jen k potoku,
neboť na druhém břehu začíná teď cizina.

Tatínek se právě usadil
na zpola vykopaném pařezu a svačí.
Přitom mi vysvětluje,
že to údolí napříč za potokem
se jmenuje Jelení důl
a ten že se nakonec zvedne
do sedla mezi dva kopce:
nalevo je to Palice a napravo Kalvárie.
A že já jsem tam s ním a s maminkou
před pár roky už několikrát byl
na malinách a na ostružinách.
Ale to že si určitě nebudu pamatovat,
protože jsem byl tenkrát ještě moc malý.

To všechno se stalo před válkou,
kdy tam cizina ještě nebyla.

A tatínek si vzpomíná dál:
že ty dva kopce pak
padají prudce dolů,
a to že jsou Třebovské stěny;
a ty že ale z dálky vypadají
jako hříva obrovského koně;
proto se jim též říká Hříva.
Škoda, že se teď nedá jít na druhou stranu,
aby mně to všechno ukázal.

Jednou tam zabloudil:
„To byla temná noc a bouřka
a já se octl až v Ostrově.
Ještě že jsem uměl německy,

a tak jsem se doptal, kudy zpátky.“
„To vím, to si pamatuju,“
volám celý vzrušený.
„S maminkou jsme Vám šli naproti
(oběma rodičům jsem totiž vykal);
dovezla mě v kočárku-sporťáčku
až někam ke Skuhrovu. Ano,
byla strašná bouřka tehdy
a liják, a tak maminka vyfoukla
můj velký nafukovací balon,
vyformovala ho jako klobouk
a dala mi ho pak na hlavu.
Byla celá smutná a vylekaná,
když jsme se Vás nedočkali.“

Napadá mě teď, že tehdy asi
nešla maminka vůbec spát
a že čekala při petrolejce až do svítání.
Zato já jsem spal jako dudek,
a když jsem se ráno probudil, slyšel jsem,
jak si maminka opět tiše pozpěvuje.

— — — — — — — — — — — — —

A už je duben — těsně před koncem války.

V dolech za potokem je stále ještě cizina,
ale hranici už nikde nikdo nehlídá;
ani tam, ani v polích napravo před lesem.
Hraju si s několika kamarády na válku.
Přebrodíme potok a zaútočíme vzhůru do stráně:
Ra-ta-ta-ta — zaštěká kulomet,
ale to pouze v naší fantazii.
Kmeny buků a dubů jsou vysoké a holé,
a neposkytují proto vůbec žádný úkryt.
A tak, když zčista jasna zarachotí
docela blízko opravdový kulomet,
uháníme o zlom krk do houštiny
a sedíme tam pak dlouho bez hnutí,
celí udýchaní a vystrašení.
Teprve když se nám zdá,
že se nic víc nebezpečného neděje,
vyrazíme k překotnému ústupu
nazpátek domů — za potok.

Takže to byl tentokráte strach,
co mně zabránilo, abych došel až tam,
k těm dvěma kopcům s podivnými jmény,
a konečně uviděl onu hřívu ležícího koně.

— — — — — — — — — — — — — — —

Je dvacet let po válce.

A všechno je menší a všechno je tu blíž,
jako by se za mé nepřítomnosti
celá krajina až k nepoznání scvrkla.

Možná trochu viny též
na tom tehdy měla má veliká láska,
která ve mně zveličila všechno natolik,
že cokoli vnější existovalo
pouze ve vztahu k ní.

Chtěl jsem tam před ní jako knihu otevřít
své dětství … Jako šperk, jak prsten po mamince
jsem jí ho chtěl dát darem.
Ihned to zpozorovala, neboť zničehonic
poodstoupila a zahleděná na mne
řekla: „Bože, tvé oči — a tvoje tvář!
Vždyť na mne z tebe hledí dítě,“
a okamžitě, zcela automaticky,
začala být ke mně ještě mateřštější.

A tak, jak jsme šli, jsem jí ukazoval,
kde co a jak bylo, když jsem za velké války
tudy chodívával s nebožtíkem-tatínkem.
Jak tenkrát pozatloukali dřevěné kůly
a jejich řada za několik dní rozdělila krajinu
na tu jejich část a na tu naši.
Takovou práci si s tím dát! Na chvíli u moci
a hned rychle pozměnit všechno?!
Kopcem i dolem, přes vodu i přes les
pozarážet deset tisíc nabarvených kůlů
a na každý ještě přibít dvojjazyčný nápis,
že je zakázaná jakákoli sdílnost
mezi těmi tam a těmi tady?!

To všechno a ještě víc jsem jí navypravoval
o nedávné historii svého rodiště.

Přitom krajina okolo nás se zdála,
že o tom už dávno neví nic.
Kvetla si tu a vadla, pramenila a odtékala,
zase svobodně tak, jak to vždycky chtěla.
Zato lidé v ní se znovu začali bát
a ohlíželi se, když chtěli jeden druhému,
třebas i jenom šeptem, něco říct.
Proto asi jsme se toho dne
cítili tak výjimečně volně,
když doširoka dodaleka
tam kromě nás dvou nebylo nikoho.

Vskutku podivná to směs stísněnosti a volnosti
rámovala tehdy náš mimořádný vztah.
Pravidelně, po dlouhých odmlkách
odžitých v deprimujícím velkoměstě,
se svět kolem nás ze dne na den rozjasnil;
bylo to, jako by kouzelná dobrá víla
otevřela náhle dokořán
okna dlouho nevětraného bytu.
Ihned jsme se pak našli a snadno domluvili,
že si o nejbližším volném víkendu
musíme znovu vyjet někam ven,
kde dotek oblázku, kůry, vody nebo tváře
v nás určitě zas, tak jako vždycky, vyvolá
nerozlišitelně stejné chvění.

I tenkrát to bylo přesně tak,
zřetelně si to dodnes pamatuji:

Jako vytrvalé mžení májového deště
se z nás rozlévala radost
na všechno okolo nás. A pak —
tak jako tíže odplavuje vodu,
opojná hudba vlastních slov
(nebo snad rytmus vytrvalé chůze?)
nás odvedla samovolně pryč
po labské straně evropského rozvodí.

A tak opět, tentokráte však kvůli lásce,
jsem neuviděl ony dva podivné kopce
a z nich jako koňskou hřívu spadající sráz.

— — — — — — — — — — — — — — —

Konečně je tu opravdová svoboda.
Víc než čtyřicet let to trvalo
a z nich dvacet posledních
jsem strávil daleko pryč, za mořem.
Jsem tu jen na návštěvě a vracím se právě
rychlíkem z Moravy. Kus za Zábřehem
ji poprvé vidím: — Hřívu! —
Stojím u otevřeného okna
a v jednu chvíli mám už strach,
že pod ni vjedeme. A přesně v okamžiku,
kdy se jí vlak prudce vyhne doleva,
slyším, jak u druhého okna
muž mého věku někomu vysvětluje:
“Siehst du — da — die lange Bergwand?
Sie heisst Mähne — und sieht sie nicht so aus?
Und da unten wurde ich geboren. Aber oben,
dort war ich noch nie. Ich war damals zu klein
und mein Vater war im Krieg. Also, morgen
gehen wir endlich dort und zusammen.“

Jako znovuobjevení tak zřejmé pravdy
mi přijde pojednou na mysl,
jak vskutku nevyzpytatelný je lidský osud!
Vždyť toto je nejenom můj, ale i jeho rodný kraj,
ve kterém jsme se my — oba dva —
pouhých sedm kilometrů od sebe
a přibližně ve stejný čas narodili.
A dnes sem *oba* přijíždíme jako cizinci! —

Ale dřív, než znovu odjedeme,
musíme konečně zdolat
tu naši společnou Mähne-Hřívu.

Pan učitel Panitz

Všechno je estetické,
všechno je v představě,
a je tedy obsaženo v ničem.

Jako ta doba dnes,
když vzpomínám si
na tu dobu tehdy,
kdy chodilo se všude pěšky,
neboť auta na benzin měli jen vojáci
a auta na dřevoplyn řezníci.

Dvakrát denně a na minutu přesně
přešel pan učitel Panitz pod našimi okny.
Pokaždé zvolna, s rukama spojenýma za zády
(maminka mi jednou vysvětlila,
že je to proto, že byl zraněn do páteře
na rakousko-srbské frontě).
Učil němčinu, ale ne v mé třídě,
a měl asi jenom jeden oblek,
neboť jsem ho nikdy neviděl jinak
nežli ve světlešedozeleném.

Na klopě měl malý, avšak zřetelný odznak
své stranické příslušnosti (NSDAP).
Ale tehdy měl odznak každý,
pamatuji se, že i mému tatínkovi někdo připíchl
odznak Národního Souručenství.
(Bože, který vlastenecko-politický genius
si to mohl vymyslet:
souručím, souručíš, souručí,
souručíme, souručíte, souručí.)

Pan učitel Panitz — nikomu neškodil,
nikoho neudal, s Čechy mluvil vždy
sice kostrbatě, ale přesto jenom česky,
a na Němce až příliš vlídně.
Jen proto asi ho Vlastenci nezmlátili
a nechali ho zametat ulici pod našimi okny.

Měl na sobě stále stejný oblek,
ale teď bez odznaku a s bílou páskou
kolem levé paže. Tatínek mu občas

tajně podstrčil kousek namazaného chleba.
Ale opatrně, aby to Vlastenci neviděli.
Byli teď též bez odznaků,
ale jen na chvíli, dokud se nedozvědí,
jak lehce se dá vyměnit
souručení za soudružení
(všimni si, jak je všechno stejné,
protože je to vskutku obsaženo v ničem:
soudružím, soudružíš, soudruží,
soudružíme, soudružíte, soudruží).
Kolem levého rukávu měli pásku i oni,
ale ne bílou, nýbrž rudě červenou,
neboť červená je barva krve.

Pan učitel Panitz. Kdoví kde zemřel,
daleko od svého domova,
daleko od mého domova,
od něhož daleko zemřu i já,

neboť vskutku —

všechno je estetické,
všechno je v představě,
a je tedy obsaženo v ničem.

Partyzáni

Náš soused se jmenoval Neugebauer,
ale byl to stoprocentní Čech, i když
— jako mnoho Čechů v našem pohraničním kraji —
zdědil i on po předcích německé příjmení.
Též, jako každý druhý muž v našem městě,
i náš soused, pan Neugebauer, byl nádražák.

Když jednou, snad v březnu či dubnu pětačtyřicet,
přišel pan Neugebauer pozdě večer za tmy domů
a s puškou přes rameno se nám představil jako partyzán,
jenom jsme se s tatínkem jeden na druhého podívali,
mysleli jsme si však přitom každý svoje.

Od podzimku minulého roku totiž
jsme oba v sobě ukrývali velké tajemství,
a tak jsme dobře věděli, že opravdický partyzán
není oblečen do nádražácké uniformy,
ani nemá rudou pěticípou hvězdu zapíchnutou v klopě …

To tajemství začalo u tetičky, vdovy Zolmanové, ve Skrovnici.
Doufám, že její chalupa se tam dodnes opírá o jehličnatý les
stejně důvěřivě jako tehdy, kdy lesní zvěř i ptactvo
byly všude, na dvoře i ve stodole, jako doma.
V onen den však — nikde nic — jak po vymření!?
Do tmavé síně, v níž jsme oba, tatínek a já,
oslepeni náhlou tmou, nehnutě chvíli postáli
a čekali, až se rozkoukáme, nezaléhal ani hlas.

„Asi všichni spí po nedělním obědě," šeptl tatínek
a bez zaklepání, zvolna, pootevřel dveře seknice.

A tam — dva cizí vojáci v uniformách,
jaké jsem ještě nikdy předtím neviděl.
(„To je barva khaki," vysvětloval mi později tatínek
a hned se přitom rozesmál, dřív nežli dodal,
že to ale nemá s kakáním nic společného.)
Jeden z mužů se právě holil,
zatímco druhý hlídal u okna.
„Angličtí zajatci," prohlásil bratranec,
a řekl to tak bez údivu a tak samozřejmě,
jako by Anglie začínala hned někde za lesem
a Angličané sem každý volný den

přicházeli na nákup či na zotavenou,
přičemž i já jsem velmi dobře věděl
(z vyhlášek nalepených na každém rádiu),
že už jenom za poslouchání „Volá Londýn“
se tehdy platilo vlastním životem.

„Byli zajati už na začátku války na Krétě
a teprve před pár týdny
se jim podařilo utéct z lágru ve Slezsku.
Chtějí se dostat za každou cenu na Vysočinu,
a tak je tam zítra povedu.“
Po chvilce na vysvětlenou dodal:
„Nechtějí zůstat v lesích tady okolo,
protože tu jsou samí Rusové
a ti se chovají jak barbaři.
Vždyť nedávno obrali pár Angličanů o všechno;
dokonce je odstrojili téměř do naha,
když se k nim, čistí jak obrázek, chtěli přidat! …
Chudáci — ti Rusové, myslím —
doposud poznali jenom dva světy a v obou dvou
znamená člověk míň nežli veš.“

Dlouho potom, každý večer před usnutím,
jsem si opakoval sen o tom, jak jdu s nimi já,
jak je vedu, já, nebojácný hrdina, krok za krokem
opatrně lesem při okraji, aby nás neuviděli
ani podlí udavači z oken,
ani stále-ještě-okupanti-Němci z aut na silnicích,
a obzvlášť ne strach nahánějící Rusové,
číhající u průzorů svých temných zemljanek …

Panu Neugebaurovi, sice už bez pušky,
ale stále s rudou hvězdou v klopě,
jsem o tom všem neřekl nikdy nic,
i když má přísaha platila jen do konce války.
Ani pohlednici jsem mu neukázal, kterou tatínek,
asi rok od skončení války, dostal z Nového Zélandu.
Ze Severního Irska mu však nepřišlo nikdy nic.

Vězni

Dodnes se cítím jako jeden z nich.
I když vlak života mě stále ještě veze,
zatímco oni, jako odpadky,
byli poházeni podél celé trati.

Byli anonymní — nanejvýš jen čísla
vytetovaná nad zápěstím.
A nevlastnili vůbec nic!
Vždyť ani ty pruhované hadry jim nepatřily,
a ani nad vlastními těly neměli žádnou moc,
jen tak nanejvýš to nejposlednější rozhodnutí
dát se vyhladovět, utlouct nebo zastřelit.

Ale kdo to dokáže, chtít dobrovolně přestat žít?!

Kdoví kde je těch pár, co dojeli …
Těch moc, těch většina, co nedojeli,
leží pochováno v hrobech beze jmen.
Jen čísla, jen anonymní čísla,
neboť i jména jim *tam* byla vzata,
aby opravdu nevlastnili o nic víc,
než to, co měli, když se právě narodili …

Ale i tehdy někteří z nich už měli jméno.
Dřív než se narodili, už přece někomu patřili.
Zde však leží absolutně sami,
nepatřící nikomu nežli tělem zemi
a duší — komu patří svou bezejmennou duší? …
Už pouze Bohu? … Anebo stále ještě trochu nám? …

Ticho

Od toho odpoledne tehdy
je pro mne slovo *mír*
totožné se slovem *ticho*.

Ale je to ticho zvláštní, výjimečné.
Ticho, které se ve mně vždy rozlehne,
když si vzpomenu, jak tehdy po tom,
co poslední skupina vojenských aut
úprkem, neboť s nepřítelem v patách,
projela kolem našich oken
a na každém z těch přeplněných vozů,
jak ve spěchu naházené věci,
stáli, seděli, leželi a viseli vojáci
v šedivých i modrých uniformách
a na blonďatých hlavách buď nic,
anebo zakrvavené obvazy jako turbany
a mezi nimi tu a tam ošetřovatelky-sestry
jak uzemnění andělé, neboť bez perutí,
a tedy bez pomyšlení na jakýkoli vzlet,
však stále ještě, zázračně, jak nebe modrobílé,
s naškrobenými mraky čepců ve vlasech,
a přes všechnu prožitou pozemskou nenávist a hrůzu
milosrdné, to jest neúnavně stírající pot s čela i těch,
kteří tak zřejmě už stáli před branou smrti —
a co o pár hodin později
se krok za krokem stejným směrem
odšouralo pár stařečků-verkšucáků
(kam doufali, že vůbec dojdou,
naverbovaní pět minut po dvanácté
té nesmyslné války na život a na smrt?) —
a jak tehdy skupinka anglických zajatců,
jako pěst na oko vymydlených a vyholených,
v uniformách jakoby právě vyžehlených,
a usměvavě, neboť po dlouhé době
mohli zas kráčet bez ozbrojených strážců,
jak tichošlápci šla a šla, tímtéž směrem,
ani rychle ani pomalu, jak si to obezřetně vyměřila
přesně do půlky mezi ustupující a postupující frontou …

A pak už — zvolna — a postupně víc a víc
se začalo rozléhat to zázračné ticho —
a pojednou tu byl mír! …

Celý zbytek toho dne až do večera, a dál
po celou ani krátkou ani dlouhou, neboť jarní noc,
zůstávalo to ticho všude — nejenom okolo mě, ale i ve mně.

Bylo to asi též proto, že jsem ještě neměl ani tušení,
jaká hysterie se tu za den za dva zmocní všech:
jak budou jeden přes druhého křičet a vítat nový hluk
a nové sliby, že už nikdy nedovolíme — Nedovolíme! —
a na náměstí pod obrovskou mapou Velké České Říše
(přísahám, že to tam tak bylo, zahrnující nejenom Kladsko,
ale i Slezsko a Lužici, a dokonce i Branibory! Jako by
Karel IV. vstal z mrtvých a začal se znovu ženit!)
budou řečnit za-pět-minut-dvanáct vlastenci,
a po nich osvoboditelé v generálských uniformách,
od tlustých krků po tlustá břicha plná řádů,
a budou se spolu bratrsky objímat
a líbat vždy třikrát na tvář,
střídavě napravo a nalevo a napravo,
jak to je tam u nich ve stepích za Dněprem zvykem …

A bylo to asi též tím, že mě ani ve snu nemohlo napadnout,
že se už začalo s vyháněním a vyvlastňováním těch,
co před šesti lety přesně to samé sami začali,
némlich to věčné korigování dějin a map,
a tak obě oči za jedno a celá čelist za zub,
jsme přece Slované, povahy holubičí,
a že se to vyhánění a vyvlastňování vžije natolik,
že s krutou, nestydatou, drzou samozřejmostí
se bude opakovat, opakovat, opakovat, neboť pokaždé
lze někoho najít — a tak když už nebudou Němci,
budou buržousti — a když ani ti nebudou,
budou sedláci a živnostníci — a o dvacet let později
přijdu na řadu i já, a na dovršení všeho
budu i po čtyřiceti letech doma nevítán
stejně tak, jako jsou ti-oni — Sudeťáci.

Vraťme se ale zpět k tomu zastavení času.
Zdálo se mi tehdy, že čas odejel jak umírající voják
v náručí milosrdné sestry-anděla na posledním autě;
— a že se též trochu z něho přidalo ke stařečkům
a odšouralo se s nimi do jejich neznámého osudu;
— a že ten trošek, co nakonec zbyl, usměvavě odpochodoval
s posledním anglickým už-ne-víc-zajatcem do svobody.
Nevím, zda to tak bylo, jedno je však naprosto jisté:

po celý zbytek dne a celou následující noc čas prostě nebyl.
A nejen že strach, bezmocnost i beznaděj odešly s ním,
ale též naděje a budoucí sny se z něho ještě nevynořily
a slovo lhostejnost zůstávalo pro mě stále ještě neznámé,
i když už připravené za prvním rohem nenaplněných dějin
chopit se první příležitosti a jako trvalá zátěž
se zavěsit na mou přicházející dospělost.

A tak tam všude bylo jen to ticho —
ticho a mír okolo mě i ve mně,
ticho, které i teď se ve mně rozléhá,
neboť jsem si právě znovu vzpomněl,
jak tehdy po tom,
co úprkem … andělé bez křídel … odvezli čas …
usměvavě … nastal mír …

Tři barvy naší vlajky

Jako všechno na tomto nevyzpytatelném světě
i každá válka musí jednou skončit.
Nevyzpytatelné se však rádo vymyká,
a tak, když přijde čas, aby se naplnilo děním,
stanou se často nejneuvěřitelnější věci.

I konec té poslední, té nejhroznější války
se na dvou různých, avšak blízkých místech
naplnil tak rozdílnou skutečností,
že mi nad tím zůstává dodnes rozum stát.

Naše město bylo do slova a do písmene
osvobozeno v bílých rukavičkách;
proto v něm nebyla prolita ani kapka krve.
A to všechno díky německému veliteli nádraží
a našemu poslednímu protektorátnímu panu starostovi.

Německý velitel, nejmíň major nebo plukovník,
nasbíral zřejmě už sdostatek zkušeností s vyklizováním
a ustupováním na předem připravené pozice,
aby i zde, na konečné štaci své válečnické kariéry,
kde už neměl, kam by ustoupil, předvídal celkem správně,
co by se mohlo stát, kdyby buď už z únavy, nebo ze zbabělosti
přenechal událostem zcela volný průběh. Proto,
když mu některý z horlivých udavačů donesl,
že na stožáru před radnicí vyměnili říšskou vlajku
za tu sice dovolenou červenobílou českou,
teď ale napůl rozeklanou zakázaným modrým klínem,
si uvědomil, že modrá sice je barvou nebe
a že nebe představuje věčný mír, věděl však též,
že ten modrý klín dosahuje pouze do půlky
a že tedy odděluje jenom napůl, jen poloviče
tu bílou barvu bezbrannosti od červené barvy násilí.

Řekl si tedy, že je lépe okamžitě jednat.
A tak hned za pár minut po vytažení vlajky
se vřítil v obrněném autě na náměstí,
kde se už shromažďovaly davy.
Brzdy a pásy skřípěly, když zastavil,
načež sám, bez doprovodu,
vešel rozhodným krokem do radnice.
Za nějakou chvíli nato vyšel ven, přešel ke stožáru,
a ve svých bílých služebních rukavičkách, stále sám,

stáhl opatrně, *cum pietate,* vlajku tak, aby se nedotkla země,
jak si to vyžadují vojenské předpisy všech armád světa.
Potom vlajku složil a odejel s ní zpátky na nádraží.
Říkalo se, že se s panem starostou dohodl,
že když město zachová ještě chvíli klid a mír,
že mu tu vlajku ihned, jen co válka skončí, vrátí.
(Brzy nato se rozšířila fáma, že z důvodu přísné neutrality
oba představitelé spolu komunikovali pouze latinsky!)

Vlajku doopravdy vrátil. Přinesl ji složenou přes levou ruku,
buď proto, že levá je strana srdce, anebo to bylo spíše tím,
že v pravé ruce třímal hrubou tyč s kusem bílé látky,
neboť bílá není jenom barvou nevinnosti, ale ještě víc
barvou bezbrannosti a bezpodmínečného vzdání se
na milost a nemilost nevyhnutelnému osudu.
Stihl to právě včas, neboť brzy nato byl vydán Rusům
a odvezen do zajetí. Nikdo se o něho už víc nestaral,
a tak se neví, zda se kdy vůbec vrátil …

Zato v městečku
dvacet kilometrů po trati směrem ku Praze
se konec války naplnil zcela jinak.
Nebyl tam žádný vzdělaný velitel,
ani žádný vzdělaný starosta tam nebyl,
aby aspoň jednoho z nich napadlo,
že může dojít ke krveprolití.

Ale dřív než k tomu došlo, objevila se nejprve
na stožáru sokolovny ta stejná zakázaná vlajka:
červenobílá s modrým klínem, a modrá i tam
byla barvou nebe, neboť nebe představuje všude věčný mír.

To ale pár nezkrotných mladíků nevědělo
a nechtělo se jim čekat ani na tu bílou barvu kapitulujících.
Měli před očima jenom tu červenou,
a červená, jak každý ví, je barvou krve,
a tak se ti mladí muži rozhodli, že si zahrají na revoluci.

Když tedy tu vlajku vytáhli na stožár sokolovny,
vydali se, ve zbrani a hlučně, k železniční stanici.
Byli nezkušení, neboť kvůli válce už zapomněli,
co je kdysi učili na vojně, ani v Sokole necvičili,
neboť ten zas byl po celou válku zakázán.
Proto nemohli vědět, že každý útok vyžaduje překvapení,
jako je bezhlučné plížení a včasné přestřihnutí telefonních drátů.

A to se jim stalo osudným. Stanice to byla velmi malá,
s jednou přístavnou kolejí a s třemi výhybkami,
a tak její vojenský velitel byl nanejvýš feldvébl
a jeho posádka se skládala z několika starých vysloužilců,
naverbovaných na vojnu, teprve když už nikdo jiný nezbyl.
Vzdali se okamžitě všichni, bez odporu se nechali odzbrojit
a jako ovce pak odvést do sokolovny a tam zavřít do sklepa.

Jenomže —
zatímco mladí hrdinové oslavovali tak nečekaně snadné vítězství,
nemajíce ani ánunk o tom, že jeden z Němců těsně před zajetím
stihl zatelefonovat na nádraží ve vedlejším městě,
kde naštěstí pro Němce, avšak naneštěstí pro mladíky
stál obrněný vlak SS — ten vlak se nehlučně vplížil do stanice
a samozřejmě že nehoukal, když couval úzkým údolím,
neboť překvapení je předpokladem každého vítězství,
a když se k tomu ještě ví, jak jít nebojácně v otevřené řadě,
kdy jeden kryje střelbou druhého, pak se velmi snadno
rozstřílí a postřílí všecko, co se kde jen pohne.

A tak tekla krev, teklo mnoho krve. A mnoho té krve
bylo nevinné, neboť se střílelo na každý stín za záclonou
i na každý pouhý náznak lidské postavy v zahradách a stráních.
Nakonec i tu vlajku, na cucky teď rozstřílenou, strhli a odnesli,
a nikdo ji pak už nikdy neuviděl …

V noci mě probudil tlumený, avšak nepřestávající pláč.
Byla to maminka, která mi mezi dusivými vzlyky sdělila,
že musíme ráno ještě za tmy, pojede-li vůbec nějaký vlak,
odjet na pohřeb, neboť její nejmladší bratr Josef byl zastřelen
na hřebenu zdi mezi sokolovnou a starým hřbitovem …

Vskutku, všechno je nevyzpytatelné na tomto světě.
A tak se často stane, že když dozraje minulost,
začnou se dít nečekané věci. Jako tehdy, tři roky po válce,
když všude vzali vládu do rukou revolucionáři,
a revoluce, jak už každý ví, se neobejde bez krve.
Proto městečko bylo dodatečně prohlášeno místem hrdinů,
zatímco ve městě obvinili pana starostu z vlastizrady.
Nevím, co se s ním stalo, ale mnoho let Jáchymova
se tehdy dostávalo i za mnohem menší přečiny.

Tatínek, coby Orel a věřící křesťan,
a tedy vždy vyznavač té modré barvy nebe,
byl zřejmě za svou věrnost odměněn prozíravým viděním,

neboť hned v prvním roce složil svou funkci na radnici
a odstěhoval se s námi dvacet pět kilometrů do vnitrozemí.
Tam se vrátil od politiky k četbě „Následování Krista“
od našeho jmenovce Tomáše Kempenského.

Dodnes tu jeho knížku mám, a když si v ní listuji,
často přitom myslím na pana velitele, na pana starostu
i na maminčina bratra Josefa,
hlavně však na to, jakými rozdílnými způsoby
se ukončovala u nás válka, podle toho,
která z barev té naší vlajky padla právě komu do oka.

Poprava

Už bylo po všem, když tam přiběhl.
Jenom pár vytrvalců
pokřikovalo po klečících Němkách,
kterým bylo poručeno,
aby naboso a holýma rukama
poumývaly chodník,
plný tmavočervené čerstvé lidské krve.

Na tmavohnědé hrubé stěně pošty,
tak asi na dva metry od sebe,
svítilo na každém ze tří míst
pár čerstvě vyražených důlků.

„Ale, zastavil tu transport maďarských zajatců.
Měli dovoleno se jít napít vody
a jednomu vypadla z kapsy fotka.
A na ní! — byl on a ještě dva jako esesáci!“

Už bylo po všem. Ani neví, jestli mu to bylo líto.
Jen si pamatuje, že škvírou mezi vraty,
na malém dvorku mezi nádražím a poštou,
zahlédl, jak zpod naolejované plachty
vykukují troje nohy. A na jednom místě
se ta plachta ještě hodnou chvíli
vždy pozvedla a poklesla, pozvedla a poklesla …

U kostelíčka

Milovaní, vůbec se tomu nedivte,
když musíte procházet očistnou výhní.
To přece není nic neobvyklého.
(2 Petr 4, 12)

Tam je už všechno připraveno na vzkříšení.
Kdybys kdekoli kopal na zahradě mrtvých,
nenašel bys tam nic, neboť všechna těla
jsou tam už dokonale proměněna na prach Země.

Všechno ti tam připadne naprosto zbytečné.
Jako marnění času je to, vydávat takové úsilí
na zrození, na růst, na množení a udržení se,
když je z toho všeho nakonec
ledva znatelný hrbolek na povrchu Země.

Byly tam vlastně ještě vůbec hroby,
když tam naposledy byl?!
To bylo někdy v sedmačtyřicátém …
Už nevíš, jenom máš před sebou
postavu strýce-kněze, jak káže na primici
novokněze Václava Johna.

Byl to tehdy přenádherný den. Slunce něžně hřálo
a vítr mírně vál a listovím stromů (kaštanů? už nevíš)
na jemno přesíval oslnivé světlo.

Mnoho křesťanů se tam tehdy sešlo.
A v tom překrásném božím míru
nenapadlo nikoho, že celých příštích
jednačtyřicet let budou mít zakázáno
se nejenom tam, ale kdekoli jinde znovu sejít.

Vždyť kdo by si dokázal tehdy představit,
že něco takového je vůbec ještě možné,
když jsme přece byli osvobozeni — osvobozeni!

Vskutku nedosažitelné …
Aničce

Vskutku nedosažitelné jsou některé věci.
Nedosažitelné! … To pouze
ve své fantazii se můžeš navracet
znovu a znovu tam, odkud ses tehdy vydal
úplně jiným směrem, nežli jsi vlastně chtěl.

Jak němý film necháš před sebou odvíjet
docela jiné přítomnosti … A přetáčíš je zpět
a po každém návratu je vylepšuješ,
ale nakonec vždy nespokojeně skončíš
u toho prvního nehybného obrazu.

Neboť právě tam, v tom ostrém bodě času
se to stalo. Z toho jediného okamžiku
se to pak všechno začalo rozvíjet
docela jinak, nežli sis to přál.
Nic už ti nemůže pomoci. Kolikrát chceš,
si teď můžeš v duchu opakovat to,
cos tehdy, nevím proč, nepřenesl přes rty.

Byl to snad osud, co ti nedovolilo
otevřít ústa a vyslovit nahlas to,
cos měl tak samozřejmě už na jazyku?
— Jak strašně moc se ti líbí a že by sis přál,
abyste se sešli znovu, někde jinde a sami,
bez tolika hlučných kamarádek okolo ní …
Tys ale mlčel, a tak ti zmizela navždy.

Jen jednou, po mnoha letech, ti někdo řekl,
že se musela vdát, ale že to není šťastné manželství.

Byli — nebyli

Tam leží — roztroušeni
na dvou, na třech místech
jak odhozené použité věci …

A ještě nedávno
byli tolik plní života!

Neboť každý člověk
je jako tráva
a všechna jeho nádhera
jako polní květ.
Tráva uschne
a květ opadá,
ale slovo Páně trvá na věky.

Ó, jak tíží ona pomíjejícnost všeho!
Ta krátkodobost každého z nás,
ta blízkost — míň než na mžik oka
od nás k nim.

Dech se nám zatají, když si pomyslíme,
jak opravdu málo náš je ten náš domov,
a jak mnohem víc teď patří těm,
kteří o něm nic už nevědí …

Jen zdání je to, pouhé zdání
(a dennodenně opakované!):
Myslet si, že máme něco,
co je tak strašně málo naše.

Zahledění

Zahledění … Krátkodobé,
avšak ostřejší než nabroušený nůž
a pronikavější než vystřelený šíp.

Ještě mu ale chybí dech
a vydržení a prodloužení,
aby svou nepohnutelnou upřeností
dokázalo prorazit
onu univerzální nevědomost
o tom, co jediné je skutečné.

To je tedy onen pronikavý vhled.
Modlitba beze slov a bez pohnutí.
Plně soustředěná utkvělost mysli,
která vidí, že už je nejvyšší čas
začít balit na dlouhou cestu
do toho našeho pravého domova.

Obsah

HŘÍVA **2**
DOMŮ … DOMŮ? 3
JAKO DOMA U MAMINKY 5
BOŽENKA SVATOŠOVÁ 7
ČERVENÁ A MODRÁ 9
NÁŠ PAN PREZIDENT 11
TĚCHONÍN 13
O DUŠIČKÁCH 14
VÁLKA 15
POHŘEBNÍ KAPELA 16
SPOLUŽÁK 17
HŘÍVA 18
PAN UČITEL PANITZ 23
PARTYZÁNI 25
VĚZNI 27
TICHO 28
TŘI BARVY NAŠÍ VLAJKY 31
POPRAVA 35
U KOSTELÍČKA 36
VSKUTKU NEDOSAŽITELNÉ … 37
BYLI — NEBYLI 38
ZAHLEDĚNÍ 39
OBSAH 40